

FOND ȘI „SUPERSTRAT CULTURAL LATIN” ÎN LEXICUL LIMBII ROMÂNE

Doina BUTIURCA
Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș

Abstract: *The Latin nature and the vocabulary of Romance languages represent a phenomenon of continuity inside discontinuity. This takes place both at semantic-lexical level and at the level of those methods that indicate the enrichment of vocabulary (derivation, word formation, change of grammatical value).*

Key-words: *vocabulary, semantic-lexical level, derivation, word formation, change of grammatical value*

Sub denumirea de *împrumuturi savante* se ascund realități diferite de la o limbă la alta, dar mai ales de la limba română la limbile romanice din Occident, deoarece numai acestea din urmă au menținut latina ca limbă a culturii și administrației, de-a lungul întregului Ev Mediu și ca limbă a bisericii catolice romane, până la al doilea conciliu al Vaticanului. Iată ce scria Tagliavini: „Când deci, atât în perioada formării lor, înainte de stabilizare, cât și mai târziu, în cursul întregii lor istorii, limbile neo-latine din Occident au avut nevoie să exprime concepte sau să denumească obiecte pentru care nu găseau un termen corespunzător în fondul lingvistic comun, vulgar, ele îl împrumutau din limba scrisă, adică din cea latină care, cu forme mai mult sau mai puțin clasice (sau imitându-le pe acestea), continua să fie limba culturii și a școlii, model de stil și model al oricărui gen literar, rezervor lingvistic la dispoziția oamenilor culti. Latina reprezenta de asemenea, modelul sintactic al prozei artistice care, la toate națiunile neolatine occidentale, a adoptat tipul stabilit de tradiția seculară a literaturii latine medievale.”

Elementele erudite ale limbii italiene poartă mărcile suprasegmentale (poziția accentuării latine, bazată pe cantitatea penultimei vocale), morfo-sintactice (menține comparativele și superlativele sintetice ca și termenii ce reproduc un nominativ latin) și semantice ale latinei clasice. Variantele toscană și florentină s-au dovedit mult mai receptivă la acest tip de împrumut, datorită asemănărilor majore „cu tipul latin” de structuri lexicale și morfologice. Diferențele dintre fondul primar și superstratul cult sunt de ordin fonetic. Apar frecvent dublete semantice de tipul: *vizio- vizzo, capitolo- capecchio*, unde alături de forma savantă este prezentă și varianta populară. Termenii care au evoluat dintr-un nominativ latin sunt tot forme savante dacă avem în vedere faptul că latina populară nu a conservat această formă cazuală. Edificator rămâne însă, în viziunea lui Tagliavini, stratul cultural, definit prin sferele semantice, fie că este vorba de terminologia științifică sau de cea religioasă, care conservă și accentul latin: lat. *cathedra* > it. *cattedra* (cu accentul pe prima silabă).

Și în limbile portugheză și spaniolă, ceea ce cu un termen spaniol este definit „cultismos” (elementul livresc latin) a pătruns în perioada Renașterii europene, respectiv în secolele XV și XVI, prin „alotropi” specifici: sp. *fingir* (a simula), sp. *circulo* (cerc).

Datorită mării influențe pe care cultura latină a avut-o în evoluția limbii franceze, elementul livresc este mai bine reprezentat în acest idiom. Numeroase cuvinte aparținând limbajului oral sunt înlocuite cu sinonimul cult. Formele aparținând fondului primar latin și cele împrumutate pe cale savantă se diferențiază sub aspect fonetic, într-o

mult mai mare măsură decât în celelalte limbi romanice occidentale. Spre deosebire de superstratele germanice, influența latină este „preponderent cultă, tipic literară”¹.

Dacă în majoritatea cazurilor, cuvintele împrumutate pe această cale au pătruns în limbile romanice occidentale relativ devreme, în limba română neologismele savante sunt mult mai recente, iar gramaticile le situează într-o clasă diferită de aceea a cuvintelor latine transmise prin filieră populară. Cauzele au fost invocate tot de Tagliavini: „românii s-au aflat izolați de lumea occidentală și de cultura latină a întregului ev mediu și chiar a începuturilor perioadei moderne. Cuprinși în teritoriul Imperiului bizantin și sub dominația lingvistică și culturală greco-bizantină, mai întâi, iar mai târziu slavă, cu o biserică creștină ce folosea ca limbă liturgică paleoslava, cu organizări statale a căror limbă oficială era medio-bulgara, româna a rămas complet izolată într-un mediu de limbi diferite.”

Elementele savante de compunere existente în limba română ilustrează pe deplin originea compozită (grecească, latină) despre care vorbea Tagliavini, cu toate că „superstratul cultural” al limbii române nu trebuie redus numai la această categorie de fapte lingvistice. (Expansiunea puternică spre modelul francez a constituit un bun prilej de relatinizare a limbii române în secolele al -XVIII-lea și al IX-lea: limbajul filozofiei, al criticii literare, calcul lingvistic, extinderea frazeologiei, în general, substituirea formelor arhaizante (grecești, slavonești, turcești) cu cele de proveniență franceză iată doar câteva dintre aspectele acestui fenomen). Mulți latiniști au considerat derivarea latină cu prefixe drept compunere, pornind de la premisa autonomiei prefixelor din structura lexicală nou obținută. Ideea nu este nouă. Warthburg², referindu-se la procedeele de formare a cuvintelor, susținea în 1963 faptul că derivarea și compunerea se află într-un raport de continuitate diacronică. Prin origine, derivarea este un alt fel de compunere în care nu se mai poate identifica etimonul lexico-semantic al sufixului.

Limba română contemporană realizează distincția necesară dintre prefix și prefixoid, sufix și sufixoid.

Prefixoidele sau pseudoprefixe sunt unități care în limbile de origine (latină și greacă, de regulă) au avut autonomie lexicală și semantică, în opoziție cu prefixele care, așa cum s-a putut vedea, în limba latină nu se bucurau de această independență, devenind uneori neanalizabile. Datorită mobilității lor, prefixoidele și sufixoidele au fost folosite ca baze de compunere în ceea ce Fulvia Ciobanu³ numea „compuse de tip greco-latin”. Rolul acestor elemente se definește cu atât mai bine cu cât ne apropiem de limbajul științei și al tehnicii. Compusele cu elemente savante se deosebesc de derivate prin relativa autonomie lexico-semantică a celor două unități structurale și se aseamănă prin puterea de a forma serii de derivate. A se compara: *morfologie, omolog, democrație* – compuse savante – care formează derivate de tipul: omologat, neomologat, nedemocratic, antidemocratic cu: *prescurtat, încântat, dezdoit* – formate cu prefixe – ale căror derivate pot fi: neprescurtat, neîncântat, nedezdoit.

Nu toate compusele cu elemente savante pot forma derivate, așa cum se poate vedea în terminologia tehnico-științifică internațională: electrofiltru, telecomandă, cvasiomogen, panroman etc. Unele prefixoide sunt utilizate în limba română contemporană ca elemente lexicale cu sens de sine stătător, circulând în număr tot mai mare cu această calitate, mai cu seamă în domeniul științific, comercial și medical: *Electro, Foto, Tehno, Poli, Filo, Dermato, Metro, Auto* etc. Altele formează singure substantive comune: de la *vice-* (viceprimar) s-a format *vicele*, (doi) *mega*, adverbe (ascultăm *mono*) sau chiar nume proprii, dacă avem în vedere structuri de tipul: „*Mergem la Zoo sau la Poli 2*”. Există însă o categorie de compuse savante pe care unii cercetători le consideră cuvinte de bază, cu toate că vorbitorul sesizează secvențial

structura cuvântului compus: *aeroport, pseudonim, monolit* etc. Cu toate acestea, nu există o linie de demarcație bine trasată între prefixoidele devenite neutre sub aspect lexical, într-un cuvânt de bază și prefixoidele productive în compusele vocabularului limbii române contemporane. Nu există criterii solide de clasificare. S-ar putea însă ca datorită corpului fonetic redus al celui de-al doilea element—monolit, omofon, omonim—să se creeze în mintea vorbitorului ideea unei structuri lexicale omogene. Dar cu toată forma redusă, cel de al doilea element rămâne purtătorul de sens al compusului, marca lui semantică. Criteriul uzajului, timpul vor putea probabil, să ducă la un grad de lexicalizare atât de mare, încât elementul lexical al prefixoidului sau sufixoidului să rămână într-un plan secund. Majoritatea prefixoidelor au etimon grecesc sau latinesc și sunt venite prin filieră franceză sau împrumutate direct din latină și greacă..

Oricât de mult am rămâne îndatorați civilizației lumii moderne, prin forța lucrurilor, istoria unei limbi este istoria unei civilizații, iar cifra unei civilizații îl descoperim (pe lângă urmele materiale) în acel limbaj care s-a raportat la izvoare și la sine.

Înnoirea limbii române prin asimilarea și încadrarea elementelor lexicale occidentale este un fenomen complex, început cu mult timp înainte de apariția primelor traduceri, de la finele secolului al XVIII-lea. Umaniștii de la sfârșitul veacului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, cunoscători ai limbilor clasice și romanice apusene au îmbogățit vocabularul cu neologisme latino-romanice, unele dintre acestea trădând o filieră polonă, rusă ori greacă. Cităm doar câteva exemple: *fantezie, paradă, neant* la I. Neculce sau *avocat, activitate, argument*, la D. Cantemir.

În opinia lui Boris Cazacu și Alexandru Rosetti⁴, contactul cu limba și literatura franceză începe o dată cu venirea domnilor fanarioți în Muntenia și Moldova. Dragomanii greci intenționau să-și însușească un număr cât mai mare de limbi străine la care turcii, fiind opriți de Coran, nu aveau acces. În 1775, Alexandru Ipsilante reorganizează învățământul din Muntenia, după modelul francez, introducând studiul obligatoriu al limbii franceze, alături de greacă, latină, slavonă și română. Pentru aprofundarea limbii franceze se întocmesc primele gramatici: *Nicolae Caragea* a alcătuit o gramatică a limbii franceze, scrisă în grecește (1785). O altă gramatică a fost întocmită de Gheorghe Vendoti (1786). Alexandru Mavrocordat realizează primul dicționar francez-grec și grec-francez și tot din ordinul lui este întocmit primul dicționar poliglot, francez-grec-italian. La sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, manualele franceze de istorie și filozofie, de matematică sunt traduse din limba franceză în limba greacă, pe care românii o stăpâneau și o înțelegeau mai bine.

Înnoirea limbii române literare prin asimilarea și încadrarea elementelor lexicale occidentale a devenit în secolul al XVIII-lea un fenomen de discontinuitate în continuitate, în sensul că reorganizarea lingvistică a însemnat înlocuirea elementelor vechi turcești și neogrecești cu structuri noi, ce corespundeau aspirațiilor unei epoci de mari frământări sociale, politice și culturale. Influențele occidentale au fost receptate diferit în cultura românească. Alexandru Niculescu⁵ a observat că în Muntenia și Moldova receptorii culturii Occidentului aparțin altor clase sociale și orientări culturale decât în Transilvania, unde lupta de emancipare națională își găsisse un aliat fidel în filozofia luminilor, în lucrări istorice și filozofice.

Influența franceză a avut un rol decisiv la desăvârșirea caracterului modern al limbii române literare, cel puțin din două motive. Primul are în vedere conștiința originii romane comune a celor două popoare și a înrudirii lor lingvistice. Cel de-al doilea motiv formulat de Ștefan Munteanu⁶ valorifica prestigiul cultural al Franței la începutul secolului al XIX-lea și relațiile de ordin politic și economic existente între Franța și

România. Majoritatea termenilor noi sunt împrumutați în secolul al XVIII-lea și mai cu seamă, la începutul secolului al XIX-lea.

Insertia de termeni neologici s-a realizat la nivelul conceptelor, pe variate arii ale activității științifice, politice și culturale. Etimonul francez fundamentează în bună parte, limbajul filozofic românesc: *analogie, eroare, filozofie, formă, idee, imagina, logică, sensibilitate*.

Domeniul științelor pozitive și al tehnicii cuprinde o bogată sferă lexicală cu neologisme de proveniență franceză. D. Macrea⁷, într-o comunicare prezentată la Congresul de filologie romanică de la Madrid, ocupându-se de studiul neologismelor cu etimon francez, remarcă faptul că 27% din termenii științifici și tehnici sunt numai de origine franceză. Adunând însă, numărul termenilor pe care limba română îi are comuni numai cu franceza, cu cei pe care îi are comuni cu franceza și, total sau parțial, cu celelalte limbi, cercetătorul obține un total de 73,39 %, folosind ca argument influența franceză a terminologiei tehnice, indiferent de limba în care aceasta circula la acel moment. Al. Graur face însă obiecția că nu toate aceste neologisme sunt de origine franceză, având în vedere doar termenii care prezintă fonetism specific franțuzesc.

Neologismele de origine franceză se modelează de regulă, sistemului fonetic și morfologic al limbii române. Dificultățile întâmpinate se datorează deosebirilor majore existente la nivel fonetic, între cele două limbi. În limba română nu există vocalele *û* și *ô* și nici consoana *ń*. Un substantiv ca franțuzescul *bureau* (pronunțat *būrō*) a devenit *birou* suferind transformarea lui *û* în *i*. Vocala *o* apare în majoritatea cuvintelor franceze cu sufixul nominal *-eur* (*chauffeur, professeure*), sau cu cel adjectival *-eux* (*capricieux*). În limba română, vocala *ô* din aceste sufixe va deveni *e*: *șofer, șomer*, după modelul cuvintelor cu *-er*, existente în limba română (dulgher) sau a celor cu *-or* (călător). Adjectivele s-au adaptat după modelul derivatelor românești cu vechiul sufix *-os* (< lat. *osus*): *luminos*.

Neologismele franceze mai vechi, terminate în *-o*, (*bureau, stylo*) au dezvoltat în limba română elementul labial al vocalei *o*, devenit semivocala *-u*: *birou, stilou*. Împrumuturile mai recente conservă vocala *-o*; modificările se produc la nivelul accentului (*rádio*) și al flexiunii, în sensul articulării greoaie a substantivului: *radióul, radiólului*. Ștefan Munteanu a reținut tendința existentă în limba română actuală, de a înlocui substantivul cu o locuțiune: *aparatură de radio, pentru radioul*. În cazul substantivelor neologice terminate în *-u* în limba franceză (*pardessus*) *-u* se diftonghează (*pardesiu*) după modelul vechilor substantive românești *-iu*: *vizitiu*.

Exista în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea tendința de normare a pronunțării prin identificarea imaginii grafice cu cea acustică. Așa se explică menținerea în limba română a vocalei *e* urmate de *n* + consoana din cuvântul de origine franceză, de tipul: fr. *Pension, influence, offenser* etc sau în *contemporan* (fr. *contemporain*).

Modificările fonetice apar deopotrivă în temă și în afixe. La nivelul temelor, vocala *a* (accentuată) s-a păstrat în forme ca: *interesant* (fr. *interessant*), *reprezentant* (fr. *représentant*). Vocala *ó* (accentuată) s-a diftongat în *oa*, fenomen general în cuvintele moștenite: *coloană* (fr. *colonne*), *consoană* (fr. *consonne*) la nivelul flexiunii nominale sau *a convoca* (fr. *convoquer*), *a provoca* (fr. *provoquer*) la persoana a III-a (*convoacă, provoacă*), în cazul flexiunii verbale. Vocala *ó* nu cunoaște fenomenul diftongării în cazul termenilor cu etimon grecesc, intrați în limba română prin limba franceză: *axiomă, metodă*. La nivel consonantic, grupul *cs* din elementele franceze s-a redus la *s*.

Transformările fonetice se produc și în structura afixelor. Sufixul francez *-ment* (lat. *-mentum*) se menține în unele neologisme: *document, eveniment, sentiment*.

Vocala *é* + *n* + consoana din sufixul francezesc *-ence* (lat. *-entio*) a suferit transformări complexe, în cuvinte precum: *tendință*, *sentință* unde a evoluat la *-ință*, sau în cuvinte ca: *independență*, *influență*, în care s-a menținut la forma *-ență*. Limba română contemporană a fixat ambele variante: *consecință*, *consecvență* într-o primă etapă, înclinând ulterior spre varianta *-ență*.

Neologismele formate cu sufixul *-ie*, cu corespondent în franceză *-ion*, italianescul *-ione* și latinescul *io* de tipul *națiune* (fr. *nation*, ital. *nazione*, lat. *natio*) s-au impus prin activitatea Școlii Ardelene și a scriitorilor de la 1840, înlăturând formele italianizate cu sufixul *-ione*, pe care poeții Văcărești au încercat să îl impună în cuvinte de tipul: *prepozițione*.

Modificări radicale au suferit neologismele și în ceea ce privește încadrarea morfologică. Femininele din franceză, mai cu seamă, devin în limba română neutre: fr. *incendie*, *prelude*. Majoritatea neologismelor integrate la genul neutru primesc desinența *-uri*, după modelul neutrelor vechi românești, de tipul: *lucruri*. Treptat, se va impune cealaltă desinență a pluralului neutru, *-e*: *personaje*, *elemente*.

Unele verbe neologice intrate din limba franceză au fost încadrate la conjugarea I, căreia îi aparțineau și în limba franceză între 1840-1860: *a contribua* (fr. *contribuer*), *a dispoza* (fr. *disposer*), folosite de M. Kogălniceanu și respectiv, N. Bălcescu. Forma actuală s-a impus sub influența modelului latin: *a contribui* (lat. *contribuere*), *a distribui* (lat. *distribuere*).

Flexiunea verbală a suferit modificări majore și datorită concurenței dintre etimonul latin și cel francez: *dirige / dirija* (fr. *diriger*), *protege / proteja* (cu etimon francez), *corecta / corija*. Modelul occidental a impus neologismul în limba română literară. Verbele de conjugarea I din franceză au fost greu de încadrat datorită faptului că în limba română, la conjugarea I există două categorii: verbe fără sufix flexionar (*a aduna*, *a alerga*, *a chema*) și verbe cu sufix: *lucrez*, *păstrez*, *desenez*. Verbele de conjugarea a III-a din limba franceză terminate în *-ir*, de tipul: *appartenir*, *reussir*, și-au găsit loc în limba română fie la conjugarea a III-a (*a aparține*) fie la conjugarea a IV-a (*a reuși*) cu sufixul *-esc*, prin analogie cu *privesc*, *folosesc*.

Și derivarea a fost sensibilă la influența franceză: în cazul unor adjective neologice, limba română părăsește unele afixe, după modelul francez: *idealnic* → *ideal* (după fr. *ideale*), *moralnic / moral* (după fr. *moral(e)*). Situația este identică și în cazul sufixului mai vechi *-icesc* din *filosoficesc*, *politicesc*, înlocuit cu afixul *-ic*: *filosofic*, *politic*. Tot modelul francez este imitat și în cazul unui alt afix *-esc* din adjective ca: *românesc*, *francezesc*.

Transpunerea unui termen cu un sens nou și o formă diferită dintr-un idiom în altul nu este singura formă de împrumut în limba română. Neologismele sunt dublate de frazeologie. Preocuparea de îmbogăți limba literară prin calchiere a început din prima jumătate a secolului al XVIII-lea și a continuat în secolul al XIX-lea, impusă de necesitatea creării terminologiei științifice, filozofice, gramaticale.⁸ D. Cantemir, în *Istoria ieroglifică* și în *Divanul* utilizează numeroase forme calchiate după modelul limbilor latină și greacă. Cele mai multe unități frazeologice din sec al XIX-lea sunt calchiate după limba franceză. Th. Hristea⁹ a consacrat un capitol amplu calcului în limba română, propunând o clasificare riguroasă a faptelor. Calcul bazat pe traducerea tuturor elementelor modelului străin și calcurile parțiale (o parte a compusului e calchiată iar alta este împrumutată) sunt formațiuni lexicale frecvent întâlnite în limba română contemporană. Iată câteva calcuri totale: *ceas* – *brățară* (după fr. *montre bracelet*), *câine-lup* (fr. *chien loup*), *hârtie monedă* (fr. *papier - monnaie*), *nou-născut* (după fr. *nouveau-né*). În unele situații, cuvintele vechi și-au îmbogățit conținutul

semantic sub influența termenilor francezi corespunzători: *nebul* (cu sensul modern de piesă la jocul de șah, calchiat după fr. *fon*); *rădăcină* (cu sensurile pe care la are în lingvistică, matematică: rădăcina unui cuvânt – după fr. *racine d'un mot*, rădăcină a unei ecuații, după fr. *racine d'une équation*). Expresiile *a da un ceai*, *a invita pe cineva la un ceai* sunt traducerea expresiilor franțuzești corespunzătoare: *donner un thé* și *inviter quelqu'un à un thé*. Și expresia *ceai dansant* este redarea, în limba română, a fr. *thé dansant*.

În categoria calcurilor au fost admise și derivatele românești (cu prefixe, sufixe, parasintetice). Cele mai multe din aceste calcuri sunt adaptări ale formelor franceze: în derivatele cu *între-* prefixul este o adaptare a fr. *entre-* (lat. *inter-*) la tema copiată după același model: *întredeschide* (fr. *entrouvrir*), *întreține* (fr. *entretenir*), *întrezări* (fr. *entrevoir*).

Formațiile cu prefixul *con-*, *co-* sunt fie derivate neologice latine (redau ideea de asociere) însemnând „împreună cu”, „împreună”: lat. *convocare*, lat. *contribuere*, lat. *coniugare*, fie calcuri parțiale după modelul francez: *concluzie* (fr. *conclusion* / lat. *conclusio*), *conlocui* (fr. *cohabiter*), *consfinți* (fr. *consacrer*), *complace* (fr. *complaire*). Tot în categoria derivatelor cu dublă ascendență –latină (în cuvântul *moștenit*) și franceză (în formațiile împrumutate) au fost inserate și alte prefixe. *De-* moștenit din latină, în structuri ca lat. *deprehendere* poate fi regăsit și în derivatele calchiate parțial: *demers* (după fr. *démarche*), *deducere* (lat. *deducere*, fr. *deduire*), *descrie* (fr. *décrire*, lat. *describere*). Afixul *de-* nu trebuie confundat cu *des-*, prefix moștenit (lat. *dis-*) în structuri ca: *deseori*, *dezlega* etc.

In- (*im-*) creează derivate de tipul *insufla*: lat. *insuflare*, fr. *inspirer*. (În secolul al XIX-lea a cunoscut etapa de calc integral – *insufla*).

Ca prefix neologic, *inter-* (fr. *inter-*, lat. *inter-*) a dus la apariția formațiilor de tipul: *interzicere* (fr. *interdire*, lat. *interdicere*).

Și afixul *pre-* (fr. *pré*, lat. *prae-*) a devenit prolific în derivate ca *prevedea* (fr. *prévoir*), *preveni* (fr. *prévenir*, lat. *praevenire*). *Pro-* (fr. *pro-*, lat. *pro-*) apare în structuri calchiate parțial: *propune* (lat. *proponere*, fr. *proposer*). Există formații în care etimonul latin trebuie luat în considerare înainte de toate, deoarece numai acesta a stat la baza formei românești: *des-* de pildă, este prefix moștenit (lat. *dis-*) în *dezlega*, *descoperi* la care nu se atașează forme calchiate, ci derivate pe teritoriul limbii române: *desface*, *desprinde*. În alte situații, etimonul francez este fundamental pentru derivatele calchiate parțial: *contraface* (fr. *contrefaire*), *contrazice* (fr. *contredire*).

Procesul de integrare a neologismelor și a calcurilor lingvistice este unul îndelungat, prelungindu-se pe tot parcursul secolului al -XX-lea. Fie că a fost supraevaluată, fie că a provocat polemică, cert este faptul că „superstratul cultural” latin reprezintă nu numai un mijloc de îmbogățire și nuanțare, ci și o redefinire a fizionomiei neolatine a limbii române, în aria romanității balcanice.

Note

1. Tagliavini C., *op. cit.*..., p. 258
2. Wartburg, *Problèmes et méthodes de la linguistique*, PUF, Paris, 1963, p. 89-102
3. Ciobanu Fulvia și Hasan Finuța, *Formarea cuvintelor în limba română* (Vol. I, *Compunerea*), Editura Academiei, 1970, p. 241-260
4. Cazacu B. și Rosetti Alexandru, *Istoria limbii române literare*, vol. I, Editura Minerva, 1971
5. Niculescu Al., *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978
6. Munteanu Ștefan, Țara Vasile, *Istoria limbii române literare*, Ed. Didactică și Pedagogică, 1978

7. Macrea D., *Probleme ale structurii și evoluției limbii române*, Ed. Științifică și Pedagogică, București, 1982, p. 72- 81
8. Ursu N. A., *Formarea terminologiei științifice românești*, Ed. Științifică și Pedagogică, 1962, p. 117–118
9. Hristea Th., *Sinteze de limba română*, Ed. Albatros, București, 1984

Bibliografie

- Cazacu B. și Rosetti Alexandru, *Istoria limbii române literare*, vol. I , Ed. Minerva, București, 1971
- Ciobanu Fulvia și Hasan Finuța în *Formarea cuvintelor în limba română* (Vol. I., *Compunerea*) Editura Academiei, 1970, p. 241-260
- Hristea Th., *Sinteze de limba română* , Ed. Albatros, București, 1984
- Macrea D., *Probleme ale structurii și evoluției limbii române*, Ed. Științifică și Pedagogică, București, 1982, pag. 72- 81
- Munteanu Ștefan, Vasile Țâra, *Istoria limbii române literare*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1978
- Niculescu Al., *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1978
- Ursu N. A., *Formarea terminologiei științifice românești*, Ed. Științifică și Pedagogică, 1962, pag. 117 – 118
- Wartburg, *Problemes et methodes de la linguistique*, Paris, PUF, 1963 ,pag. 89- 102